

Krejčíř: Nevytváříme žádnou uměleckou elitu

I lidé s postižením mají výtvarný talent a jejich díla si v cizině cení. Rozvíjet nadání jim pomáhá v brněnském ateliéru Antonín Krejčíř

BLANKA SEDLÁKOVÁ

Brno – Natáčel filmy, digitalizoval staré rukopisy, studoval východní filozofie, a dokonce postavil továrnu. Oborů, do nichž Antonín Krejčíř pronikl, je hodně. Teď věnuje nejvíc svého pracovního úsilí, energie a času lidem s postižením. „Do těchto aktivit jsem přirozeně zestárnul. Začal jsem si vážit víc času, který mám k dispozici, a rozhodl se, že s ním udělám něco, co má smysl,“ říká dvaapadesátiletý muž, jenž stojí v čele neobvyklého ateliéru. Krejčířův příběh přináší další díl pravidelného seriálu Deníku Rovnost Výjimeční sousedé.

Před pěti lety založil s kolegyní Zdenou Popelkovou obecně prospěšnou společnost Kunštát Pro Futuro. Zpočátku se zabývali pomocí nevidomým a slabozrakým. Právě pro ně vznikla v Rudce u Kunštátu na Blanensku zahrada smyslů. „S pomocí odborníků se nám podařil splnit sen chlapce, který je od narození nevidomý a má i sluchové postižení. Prál si stát se průvodcem v tamější jeskyni Blanických rytířů. Stalo se. To je důkaz, že když definujete potřebu člověka a najdou se lidé, kteří mu umí pomoci, tak se podaří malý zázrak,“ vypráví Krejčíř.

Nejprve chtěli, aby se handicapovaní mohli v zahradě bezpečně pohybovat, vše si osahat, přivonět k rostlinám a ochutnat je. Nápad se setkal s velkým ohlasem. „Neustále se to rozrůstá a zahrada už není jen pro nevidomé,“ dodává.

Druhým zásadním projektem společnosti Pro Futuro se stal výtvarný ateliér Kreat v Brně. Ve skromných prostorách v budově kina Art, o které se dělí s mateřským centrem Loučka, tvoří dva dny v týdnu skupina umělců. „Jde o lidi s mentálním a psychickým postižením. Máme tam i autistku,“ přibližuje vedoucí ateliéru. Nadání svěřenců rozvíjí spolu se dvěma profesionálními výtvarníky. „Neučíme je, jak tvořit. Jen se snažíme pomoci zhmotnit jejich výtvarné představy, nabízet jim techniky a nové možnosti,“ vysvětluje Krejčíř.

V ateliéru nejde o to, najít postiženým nějakou náplň času, aby se nenudili. Vzniká tam umění, které už si ve světě vydobylo významné místo.

NEVŠEDNÍ POHLED. Handicapovaní umělci z ateliéru Kreat ztvárňují své myšlenky a pohled na svět. Zázemí pro tvorbu jim v Brně vytvořil Antonín Krejčíř (vlevo) se svými kolegy. Pro postižené pomohl vytvořit u Kunštátu i zahradu smyslů. Foto: Deník/Lubomír Stehlík a Attila Racek

antonín krejčíř

- ✓ Narodil se **17. října 1961** v Boskovicih.
- ✓ Prošel množstvím pracovních oborů včetně těch, které se týkají filmu, muzejní činnosti a umění. **Původním povoláním je elektrotechnik.**
- ✓ V **roce 2009 založil** s kolegyní Zdenou Popelkovou **obecně prospěšnou společnost Kunštát Pro Futuro**, v níž se snaží zlepšit životní podmínky handicapovaných a pomoci jim zapojit se do společnosti.
- ✓ V Rudce u Kunštátu **vytvořili zahradu smyslů** při jeskyni Blanických rytířů, která je **příspěsbena potřebám lidí s postižením.**
- ✓ **Od roku 2012 vede** v Brně **výtvarný ateliér Kreat**. Svůj talent v něm rozvíjejí **nadaní umělci s postižením.**
- ✓ Úzce **spolupracují** s podobnými ateliéry ve **Švýcarsku a Belgii**. Výsledkem je třeba nová **dvojazyčná verze sbírky básní Bestiář** od Guillaumea Apollinaira. Společně **ji ilustrovali umělci z ateliérů** z těchto tří zemí.
- ✓ Je **svobodný**.

gy si přejí jeho rozšíření. „Rádi bychom, aby fungoval tři dny v týdnu a abychom mohli přijmout další nadané výtvarníky. Nejsme uzavření, dáváme možnost lidem si práci u nás vyzkoušet na měsíci zdarma,“ upřesňuje.

V žádném případě ale není cíl mít ze dne na den desítky umělců. „Nejde to tak, že bychom vyrazili na Zelny trh s cedulkou, že přijmeme spoustu lidí. Oni druhý den přijdou, budou mít talent a budou schopní tvořit a spolupracovat,“ vysvětluje muž.

Dalším Krejčířovým snem je najít někoho, kdo po něm převezme jeho díl práce. „V určité části života jsem se rozhodl, že se budu věnovat tomuto projektu. Je to ale vysilující,“ přiznává.

Jako kreativní člověk má hodně aktivit a spoustu z nich musel potlačit. Například z cest do Asie si přivezl mnoho příběhů a filmového materiálu, který stále čeká na zpracování. Postupně nazrává čas, kdy si jeho kreativní já vyžádá další změnu životního kurzu.

Tvrdí, že do této práce přirozeně zestárl a bere ji jako plynulou součást vývoje osobnosti. „Není to tak, že bych v Thajsku vylezl z baru, narazil hlavou do slona a rozbrasklo se mi,“ říká se smíchem. Navíc setkávání s handicapovanými pro něj bylo odmalička přirozené. „Prarodiče pocházejí z Borotína. Tam byl ústav a moje teta v něm pracovala,“ uvádí.

V minulosti se ústavy stavěly často na okrajích měst, izolované od zbytku společnosti. „Hlavně tak, aby postižení nebyli vidět,“ podotýká Krejčíř. Postoj se pozvolna mění, o překotné změně k lepšímu se podle něj ale hovořit nedá. „Pozitivní změna nastává a nastane, ale v mnohem dlouhodobějším časovém horizontu, než mohl kdokoliv očekávat,“ popisuje muž, který má bohaté zkušenosti s přístupem v zahraničí. Už zhruba pět let spolupracují s kolegy ze švýcarského ateliéru Creahm. Jejich znalosti usnadnily vznik Kreatu.

Jedním ze společných projektů, na nichž se podíleli i Belgičané, byl mezinárodní workshop handicapovaných umělců loni v Moravské galerii v Brně. Letos bude znovu. „Prvotně nám šlo o přenos know-how ze zahraničí k nám. Ale i cizinci si odtud něco odvázejí, protože jsme leckdy nuceni vytvářet hodnoty z nulových zdrojů. Motivuje je i naše kreativita a čarování,“ uvádí Krejčíř.

Začátky těchto ateliérů jsou všude podobné. „Myšlenka je hezká. Pak jde o to, najít lidi ochotné obětovat svůj čas, leckdy zadarmo, vydržet a ustát to,“ vysvětluje Krejčíř.

Letošní rok je pro brněnský ateliér třetím, podle něj kritickým. „Nejsme organizace, do které by někdo sypal každý týden lopatkou potřebné peníze. Ateliér ale žije a funguje. Je to proto, že všichni, kteří se této aktivitu účastní, chtěli, aby vznikla,“ dodává.

Další díly seriálu na
www.rovnost.cz

fáma z oboru

Antonín Krejčíř z ateliéru Kreat se nejčastěji potýká s **mylnou představou lidí o myšlence, s níž ateliér spoluzakládal**. „Obecně u nás lidé vůbec **neuvážují** o tom, že by handicapovaní lidé mohli mít nějaký talent,“ vysvětluje Krejčíř. Tuto představu v brněnském ateliéru úspěšně boří. „To, co děláme, je pro většinou společnost velmi okrajová činnost. Takže se ani nedivím, že o ní lidé nevědí,“ popisuje muž. Podle něho **záleží i na úrovni vzdělání**. „Naši práci oceňují zejména v řadách profesionálů nebo v zahraničí,“ podotýká Krejčíř. Jeho **snaha o rozvoj uměleckého talentu** lidí s postižením **vychází z jeho základního lidského přesvědčení**. „Všichni lidé mají nějaké nadání, i handicapovaní. Naše role je ten dar v nich najít a pomoci mu, aby se probudil a rozvinul,“ dodává Krejčíř.

Jak tvoří umělci s postižením? Odpovědi dokumenty o art brut

Brno – Umění v syrovém stavu neboli art brut patří na filmové plátno. O tom přesvědčí brněnské kino Art. Příležitost podívat se na svět očima postižených umělců dostanou diváci teprve podruhé.

Už třetím rokem funguje v Olomouci filmový festival art brut. Do Brna ale snímky o handicapovaných umělcích a jejich díle dorazily teprve loni v září. „Uspořádali jsme komorní projekci na zkoušku, abychom zjistili, jaký bude zájem,“ říká vedoucí kina Art Miroslav Maixner. Reakce diváků byla velmi vřelá. „Chtěli akci zopakovat,“ dodává Maixner.

Za myšlenkou projekce stojí Antonín Krejčíř z brněnského ateliéru umělců s postižením Kreat. „Sídíme v bu-

dově kina, tak mi přišlo přirozené uspořádat filmovou přehlídku. Vždy se snažím propojovat lidi a výrazové prostředky,“ říká Krejčíř.

Filmový art brut jsou poměrně vzácné. „V září jsme tam měli trochu potíže s nedostatkem titulků,“ dodává Maixner. Tomuto problému se letos vyhnou. K dokumentům, které v červnu uvedou, už vytvořili lidé z ateliéru Kreat u příležitosti olomouckého festivalu překlad a své titulků.

Jde o okrajový žánr umění, který zaujme užší okruh diváků. Nedostatků zájmu se ale v kině nebojí. „Samozřejmě to není věc pro všedního diváka, ale je to zajímavé téma a na umění se snažíme v Artu hodně navázat,“ dodává Maixner. (sed)

Básník Ivan Petlan o umění handicapovaných říká: Outsideri vytvořili fenomén

Brno – Před necelým týdnem vyzvedl Antonín Krejčíř z ateliéru Kreat v tiskárně první kusy nové knihy Bestiář aneb Průvod Orfeův. Básně Guillaumea Apollinaira v češtině i francouzštině doplňují kresby handicapovaných umělců z České republiky, Švýcarska a Belgie, které vznikly loni na mezinárodním workshopu v Brně. „Překlady poezie jsou vždy malé dobrodružství, protože nikdy nevíte, jak to dopadne,“ tvrdí autor nového českého překladu, básník Ivan Petlan.

Co říkáte na výslednou podobu knihy?

Mám z ní radost. V knize je ukryto i malé tajemství. Odhalí ho čtenář, kterého napadne sejmout obal. Je tam padesát fotografií dokumentujících

vznik ilustrací. Říká víc, než se dočteme v doslovu o zúčastněných ateliérech.

Pracoval jste při překladu s myšlenkou, že poslouží jako inspirace pro umělce s postižením?

Ano, věděl jsem to. Na tom jsme se s kolegou Krejčířem domluvili. Byla to šťastná volba, verše jsou hravé a říkají si o portrét. Moucha, slon, želva, všechno to jsou zástupci zvířecí říše.

Ovlivnila vás zkušenost s handicapovanými výtvarníky a uměním art brut?

Obohatil mě styk s ateliérem Kreat, umělci i lektory. Art brut už není nic marginálního. S Krejčířem jsem navštívil muzeum v Lausanne, kde je přes šedesát tisíc děl art brut. Impozantní je umělecká stránka věci i nesporný fakt, že outsideri vytvořili fenomén. (sed)

otázka pro jeskyňáře

Lektor postižených umělců Antonín Krejčíř se ptá jeskyňáře **Petra Poláka: „K jakému nejzajímavějšímu archeologickému nálezu jste se dostal?“** Minule se taneční vedoucí Monika Balogová ptala Krejčíře: „Kdybyste mohli, do čeho byste se převtělili?“ Sám v sebe, protože cesta je cíl. Reinkarnace je mi blízká a je o tom, že člověk se vyvíjí, naše mysl má za úkol naučit se zvládat životní situace.